

Бондарева Марія Владимировна
КОЕ-ЧТО О «ПРИНАДЛЕЖНОСТИ НАСЛЕДСТВА НАСЛЕДНИКУ»

В статье освещаются вопросы определения правовой природы и сущности субъективного права, которым наделяется наследник после принятия наследства. Анализируется содержание законодательной конструкции ч. 5 ст. 1268 ГК Украины о «принадлежности наследства наследнику».

Ключевые слова: наследство, принятие наследства, право на наследство.

Bondareva Maria
SOMETHING ABOUT «HERITAGE AFFILIATION»

The article deals with the determination issues of legal nature and essence of subjective rights, which an heir gets after inheritance. The meaning of legal structure of Part 5 of Article 1268 of Civil Code of Ukraine on «heritage affiliation» to the heir has been researched into.

Key words: heritage, inheritance, a right to heritage.

Скок Лілія Володимирівна,

здобувач кафедри міжнародного приватного права
 Інституту міжнародних відносин
 Київський національний університет імені Тараса Шевченка

УДК 347.65.68+961+98

**ПОРЯДОК СПАДКУВАННЯ В НІМЕЧЧИНІ:
 НОТАРІАЛЬНИЙ І СУДОВИЙ**

У статті розкрито компетенцію суду і нотаріуса щодо вирішення правових питань, пов'язаних зі спадкуванням, акцент зроблено на процедурі медіації, яку проводить нотаріус у спадкових справах у Німеччині. Сформульовано поняття «порядок спадкування» та виділено його види.

Ключові слова: спадкування, суд, нотаріус, компетенція, порядок спадкування, медіація.

Характерною відмінністю правової системи Німеччини є те, що відповідно до Цивільного укладення Німеччини [1] суди наділені основними функціями в питаннях спадкування, а нотаріуси (державні нотаріуси, нотаріуси-адвокати (у різних федеральних землях по-різному [2]) лише допоміжними повноваженнями. Не будемо давати передчасну оцінку обґрунтованості такої концепції, а спробуємо її сприйняти в контексті найважливіших деталей.

Багато вчених робили спроби висловити свої міркування щодо особливостей спадкового права Німеччини, але проблема таких досліджень полягає у спробі виділити найголовніші риси такого спадкування в дуже короткому аналізі, який орієнтований на порівняння різних правових систем. Зокрема, Г. Федіняк звернула увагу на такі аспекти: «У ФРН Закон від 28 серпня 1969 року передбачив нові правила оформлення заповідальних розпоряджень, а Закон від 14 червня 1976 року запровадив реформу шлюбно-сімейного права, яка вплинула на права спадкоємців. Зокрема, визначалося коло спадкоємців, які мають обов'язкову частку в спадщині» тощо [3]. Специфіку правової системи Німеччини загалом і спадкового права зокрема складно знайти в такому короткому аналізі.

В.В. Гуштин і В.О. Гурєєв проводили аналіз у порівнянні з правовою системою Російської Федерації, тому, мабуть, не помітили істотних, специфічних рис законодавства Німеччини,

коли зазначили: «Підставами спадкування є або заповіт (волевиявлення спадкодавця, визначає юридичну долю його майна після смерті), або закон» [4], і не звернули увагу на те, що в кн. 5 «Спадкове право» виділено окремими частинами «договір про спадкування» (ч. 4) і «обов'язкова доля (частка), що свідчить про їх відносно самостійне існування і застосування» (ч. 5).

Отже, спадкування в Німеччині можливе на підставі як заповіту, так і договору про спадкування та права обов'язкову долю (частку), а також на підставі закону.

Тому, віддаючи належне здійсненим порівняльним дослідженням інших учених [5; 6; 7], звернемо увагу на той аспект, що не завжди варто брати за абсолютну основу дослідження і позиції німецьких учених, які почали аналіз свого законодавства буквально з моменту його запровадження [8; 9], оскільки, як зазначалося раніше, до нього було внесено зміни, та з огляду на звичне сприйняття його норм такими, якими вони тривалий час традиційно застосовувалися. Наприклад, окремі німецькі вчені навіть не відносять спадкове право до цивільного права [10], а інші акцентують увагу на тих аспектах, які можуть стати цікавими лише німецьким фахівцям зі спадкового права [11; 12].

При цьому варто зазначити, що в Німеччині спадкові правовідносини є істотними за економічними показниками. Зокрема, існує така статистика: «За 2000-2010 роки по всій

Німеччині було успадковано 2,5 трильйона євро» [13]. Інший порівняльний показник так само очевидний: в Україні спадковому праву присвячено 92 статті Цивільного кодексу, а в Німеччині – 463 статті Цивільного укладення. Тобто коментарі щодо вагомості уваги законодавчої влади в Німеччині до спадкового права зайві.

Звернемо увагу й на такий цікавий для української правової концепції момент, що Книга п'ята «Спадкове право» в Цивільному укладенні Німеччини (далі – ЦУН) починається з першої частини під назвою «Порядок спадкування», що має довести опонентам авторської позиції доцільність запровадження терміна «порядок спадкування» і його життєздатність.

У спадковому ж праві України такий термін, як «порядок спадкування», загалом не вживається, хоча в ч. 7 ст. 1254 ЦК України використовується термін «порядок» щодо скасування заповіту, внесення до нього змін і робиться наголос на встановленому порядку посвідчення заповіту, проте жодна норма не має відповідної назви або застосування цього терміна в їх змісті.

Зрозуміло, що використання певних термінів не надає переваг тому чи іншому законодавчому акту, оскільки про їх якість мають свідчити інші показники, зокрема, послідовність викладення норм, їх взаємна узгодженість, конкретність під час застосування, а також час використання.

Деякі громадяни так буквально описують проблеми законодавства Німеччини: «Побуває помилкова думка, що в тому випадку, коли у покійного немає ніякого статку і немає боргів, то в разі знаходження далеких родичів їм не потрібно відмовлятися від спадщини. Але це не так. У разі отримання повідомлення про спадщину часом не заважає обміркувати можливість офіційно відмовитися від спадку, так як у §1968 все того ж Цивільного кодексу написано, що спадкоємець зобов'язаний нести витрати на похорон. А похорон в Німеччині справа дорога. Деякі незаможні німці роблять фінт вухами: спеціально складають заповіт на далеких родичів, щоб ті, якщо раптом вирішать вступити у спадок, сплатили витрати на похорон і їх борги» [14]. Із наведеного фрагмента та інших положень статті можна зробити висновок, що її автор не є фахівцем у галузі права, але зіткнувся із проблемами застосування, а точніше зловживання, права в Німеччині. Тому ми мусимо визнати, що й німецьке законодавство має специфічні риси, нехтувати якими не слід.

Важливо в цьому випадку сприйняти дух німецької регламентації правовідносин, коли в самій редакції значної кількості норм законодавства закладено дилему, зокрема щодо відмови від спадщини: «Відмова поширюється на всі підстави для закликання до спадкування, які були відомі спадкоємцю при подачі заяви, якщо не доведено інше» (ч. 2 §1949 ЦУН). Тобто в ЦУН доволі часто трапляється допустимість альтернативного варіанта сприйняття певної поведінки, якщо особа буде здатна

довести поважність її причин, зокрема під впливом погрози тощо (ч. 2 §1954). Вважаємо, що така регламентація зумовлена величезним досвідом, якого набуло цивільне законодавство Німеччини з часу набуття ним сили, тобто з 1 січня 1900 року, системністю його впровадження, а саме одночасно із Законом про судоустрій, Цивільним процесуальним укладенням і Конкурсним уставом, із Законом про примусовий продаж з торгів та примусовим управлінням майном, Положенням про поземельні книги і Законом про справи окремого провадження [1, с. 591], а також виправданою часом довірою суспільства до діяльності судів.

Не вдаючись до деталізації розбіжностей українського і німецького спадкового права, достатньо порівняти положення вітчизняного й німецького законодавства в частині тривалості спадкових правовідносин, щоб виявити істотні відмінності між ними. У Німеччині спадкодавець може виключити можливість розподілу спадкового майна протягом 30 років з моменту відкриття спадщини й зобов'язати спадкоємців за заповітом не ділити майно до настання певної події щодо одного зі співспадкоємців, що може тривати й більший проміжок часу (§2044 ЦУН). Обмежувальний 30-річний строк з моменту відкриття спадщини встановлено й у §2109 ЦУН щодо наступного спадкування. В Україні ж тільки свідоцтво про право на спадщину не має конкретних строків отримання, тому на практиці його можуть не отримувати взагалі, і лише наступні покоління, маючи метою розпорядитися об'єктами нерухомості, визнаватимуть за собою право власності на це майно в судовому порядку.

Концептуально аналізуючи роль суду у спадкових відносинах у Німеччині, слід виділити такі характеристики його функції, пов'язані із спадковими відносинами:

- прийняття на офіційне зберігання заповітів (§2258а ЦУН) та видача заповітів (§2258б, 2256 ЦУН);

- відкриття заповітів (§2260, 2263а ЦУН);

- викличне провадження з різних питань (в Україні таким є окреме провадження, у якому має місце розгляд справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі, а також відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 262 ЦПК України [15] передбачається необхідність зробити публікацію про виклик держателя втраченого цінного папера на пред'явника або векселя до суду), зокрема публічна пропозиція заявити права спадкування (§1965 ЦУН), що здійснюється відповідно до кн. 9 Цивільного процесуального кодексу Німеччини [16, с. 337].

Так само вважаємо доцільним звернути увагу на назву Цивільного процесуального кодексу Німеччини – *Zivilprozessordnung*, що в буквальному перекладі означає цивільний процесуальний порядок і додатково свідчить про обґрунтованість застосування слова «порядок» з конкретним юридичним змістом;

- вирішення всіх спорів, пов'язаних зі спадковими правовідносинами, що властиво й для українського судочинства;

– призначення виконавця заповіту, але за волевиявленням заповідача, висловленим у заповіті (§2200 ЦУН);

– контроль за використанням виконавцем заповіту своїх прав (§2212 ЦУН);

– вжиття заходів до охорони спадкового майна (§1960 ЦУН);

– вирішення питань за обов'язками спадщини, зокрема виклик кредиторів спадщини (§1960 ЦУН); встановлення управління спадщиною (§1981 ЦУН) і опублікування постанови про це (§1983 ЦУН); розгляд клопотання про порушення провадження у справі про неплатоспроможність чи про перевищення боргів спадщини над вартістю спадкового майна (§1980 ЦУН);

– видача свідоцтв про право на спадщину (§2353 ЦУН), зобов'язання провести розслідування за власною ініціативою для встановлення фактів і зібрати виявлені докази (§2358 ЦУН), а також у разі недостовірності свідоцтва суд вилучає його (§2361).

Нотаріуси відповідно до Цивільного укладення Німеччини вчиняють такі дії:

– посвідчують заповіти у формі нотаріального запису (§2231, 2232 ЦУН);

– посвідчують договір про спадкування (§2276 ЦУН);

– складають інвентарні описи (§2002 ЦУН);

– посвідчують договір, за яким коємець продає отриману ним спадщину (§2371 ЦУН).

Відповідно до Закону Німеччини «Про нотаріат» нотаріуси наділені такими повноваженнями (§20, 21):

– проводити будь-які засвідчення, насамперед підписів і копій. До завдань нотаріусів належить також посвідчення рішень загальних зборів, проведення жеребкування та розіграшу лотереї, складання майнового реєстру, вчинення і вилучення печаток, вчинення протестів, передача заяв, а також посвідчення встановлених фактів, засвідчення передачі права власності на нерухоме майно, видача свідоцтва про часткову іпотеку або пайові зобов'язання, проведення добровільних торгів;

– посередницькі процедури згідно із Законом Німеччини щодо вирішення спорів, пов'язаних з речовими правами. Можливість проведення нотаріусами посередницьких процедур у спадкових справах, справах про поділ спільного майна, включаючи видачу свідоцтв, передбачених § 36, 37 Закону Німеччини про поземельну книгу, складання реєстру спадщини, а також вчинення і вилучення печаток у межах забезпечення спадкової маси регулюється законодавством федеральних земель;

– засвідчувати наявність повноважень представника, наявність чи місцезнаходження юридичної особи або торгового товариства, зміну фірмового найменування, перетворення організаційно-правової форми та інші факти, що мають юридичне значення, за умови, що відомості про ці факти випливають з реєстрації в торговому або іншому реєстрі. Засвідчення з боку нотаріуса має доказову силу свідоцтва

реєстраційного суду. Нотаріус вправі засвідчити лише в тому випадку, якщо він впевнений у відомостях, що ґрунтується на ознайомленні з реєстром або засвідченою копією документів, що містяться в реєстрі. Під час засвідчення нотаріус повинен вказати день ознайомлення з реєстром або складання копії.

Як бачимо, така інформація становить інтерес і для України, оскільки дає змогу поповнити повноваження вітчизняних нотаріусів новими нотаріальними провадженнями. Зокрема, до завдань нотаріусів України доцільно віднести посвідчення рішень загальних зборів, проведення жеребкування та розіграшу лотереї, вчинення і вилучення печаток.

Щодо можливості проведення медіації нотаріусами в Німеччині, українські науковці схвально оцінюють такий досвід. Зокрема, Ю.Д. Притика зазначає: «В такій конструкції медіація в нотаріальній практиці Німеччини збігається із загальнотеоретичним поняттям «медіація», що представляє собою перемовини між двома конфліктуючими сторонами за участю посередника, який має необхідні навички, досвід, освіту для того, щоб допомогти сторонам дійти згоди в урегулюванні їх спору» [17, с. 51].

Справді, така позиція очевидно підкреслює позитивні риси медіації, яку проводять нотаріуси, але проблеми полягають у деталях. Автор висловив можливість проведення нотаріусом медіації щодо конфліктуючих сторін, а не сторін, що спорять. Конфлікт складно або навіть неможливо розв'язувати за безпосередньої участі сторін, які свої відносини «довели до конфлікту». Із власної практики можна стверджувати, що в таких випадках доцільно організувати зустріч адвокатів, які не обтяжені особистими образами, спогадами тощо, отже, вони будуть відкриті до правового вирішення змісту спору, а не конфлікту. Із правової точки зору для врегулювання конфлікту не існує передбачених законодавством способів, оскільки жодну із сторін не можна зобов'язати вибачитись або визнати помилковість спогадів щодо образ тощо. Тому і в процесі медіації потрібно шукати правові способи вирішення спору між сторонами, а примирення буде залежати від якості вирішення спору та сприйняття кожною із сторін тих наслідків, які для неї настануть у результаті досягнутого компромісу.

У зв'язку з наведеним заслуговує на увагу позиція Ю.Д. Притики в контексті позитивних рис медіації: «Сторони безпосередньо беруть участь в процесі врегулювання спору; медіатор, як нейтральна третя особа, може розглянути спір об'єктивно і допомогти сторонам у визначенні способів вирішення спору, які вони, можливо, й не застосували б самостійно; враховуючи, що медіація може бути застосована на ранній стадії спору, врегулювання останнього може відбутися значно швидше, ніж в третейському або державному суді; скорочення витрат сторін відбувається за рахунок відсутності необхідності нести арбітражні чи судові витрати; збільшується можливість

збереження партнерських відносин між сторонами після вирішення спору» [18, с. 40].

Багато які з наведених положень, очевидно, справедливі, оскільки участь в сучасному судочинстві без допомоги адвокатів безперспективна, а кваліфікація адвокатів визначає вартість їхніх послуг. Але нотаріуси, так само, як і інші правники, не повинні працювати безкоштовно. Зокрема, в Німеччині встановлено тарифи на нотаріальні послуги. Порядок стягнення тарифів, пов'язаних з нотаріальною діяльністю, регулюється Законом Німеччини про збори у справах окремого провадження (Gesetz über die Kosten in Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit) від 26 липня 1957 року [19], в ред. від 30 січня 2002 року [20] (скорочено – Закон про збори, Kostenordnung).

Питання щодо нотаріальних тарифів врегульовано в другій частині цього Закону (§ 140–157). Однак згідно з § 141 положення першої частини Закону (також регулюють стягнення судових витрат і зборів) діють, якщо друга частина не передбачає спеціальних положень [21].

Далі Ю.Д. Притика розглядає участь медіатора у процесі та відводить йому роль «активного слухача» [18, с. 42], зазначає про необхідність кваліфікації в галузі психології [18, с. 43-44], а потім визначає: «Не можна забувати про те, що у більшості випадків, під час проведення медіації нотаріусом, все-таки його основним обов'язком є посвідчення договору, що укладається сторонами за результатами проведення переговорів» [18, с. 44]. Із цього можна зробити висновок, що автор передбачає перенесення відповідного досвіду на терени України, а це призведе до того, що багато вітчизняних нотаріусів втратять об'єктивність і будуть діяти в інтересах однієї із сторін спору або лише у власних та схилитимуть одну або обидві сторони до укладання договору шляхом залякування, зокрема некомпетентною діяльністю адвокатів і суддів, що може призвести до значної втрати часу, коштів і недосягнення бажаного результату, або програтують позицією однієї із сторін, яку не можна або складно буде довести в суді тощо.

Тому, запозичуючи іноземний досвід для вітчизняної правової системи, слід враховувати ментальність українського народу, яка відрізняється від західноєвропейської хоча б тим, що в нас громадяни в основному не мають сімейних адвокатів, а йдуть до них уже після вчиненого правочину та настання негативних наслідків. В Україні чутки поширюються швидше Інтернету, і люди їм вірять більше, ніж засобам масової інформації тощо. У нас існують поняття «мій» або «чужий» нотаріус, і сторони можуть наполягати на посвідченні договору тільки у «свого» нотаріуса, хоча нотаріус не може бути своїм або чужим, оскільки так він втрачатиме об'єктивність.

Отже, запровадження медіації в нотаріальну практику та інститутів спадкового права Німеччини в українське законодавство має

бути виваженим і з визначенням можливих негативних явищ, які вони здатні викликати в суспільних відносинах.

Водночас у спадковому праві Німеччини термін «порядок спадкування» є аналогічним українському терміну «загальні положення про спадкування», оскільки саме так називаються перші розділи відповідних книг про спадкування. Істотним недоліком законодавства України та Німеччини є те, що ні в Цивільному кодексі України, ні в Цивільному укладенні Німеччини не сформульовано поняття порядку спадкування, під яким слід розуміти певний спосіб переходу права власності від спадкодавця до спадкоємців і відказодержувачів: усна угода між спадкоємцями чи письмова, звернення до нотаріуса або до суду, послідовність підстав переходу права власності: за заповітом з урахуванням права на обов'язкову частку, за законом або за спадковим договором, а також змішане.

Щодо спадкового договору в Україні, то він входить до Книги шостої ЦК України, але з приводу його існування і застосування будь-яких посилань у гл. 84 «Загальні положення» ЦК України не існує.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гражданское уложение Германии (Bürgerliches Gesetzbuch Deutschlands): ввод, закон к Гражданскому уложению / пер. с нем. ; [В. Бергман, введ., сост.] ; науч. ред. А.Л. Маковский [и др.]. – 2-е изд., доп. – М. : Волтерс Клувер, 2006. – 816 с. (Див. оригінал: Buch 5 BGB § 1922-2385 Erbrecht [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.buergerliches-gesetzbuch.info/>)
2. О нотариате : Закон Германии от 24 февраля 1961 года (в ред. от 22 июля 2005 года) [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.notiss.ru/usring/germany_notary.pdf (Див. оригінал: BGBl. 1961 I S. 98; 2005 I S. 2188).
3. Фединак Г.С. Міжнародне приватне право [Електронний ресурс] / Г.С. Фединак. – Режим доступу : <http://weststudents.com.ua/glavy/65153-1-zagalna-harakteristika-spadkovogo-pravaderjav.html>
4. Гуцин В.В., Гуреев В.А. Наследственное право России : учебник [Електронний ресурс] / В.В. Гуцин, В.А. Гуреев. – Режим доступу : <http://studentu-vuza.ru/grazhdanskoe-pravo/nasledstvennoe-pravo-uchebnik/index.htm>
5. Солодченко В.С., Котов Г.М. Гражданское и торговое право зарубежных государств : учеб. пособие / В.С. Солодченко, Г.М. Котов. – СПб. : Изд. центр СПбГМТУ, 2002. – 243 с.
6. Мурунова А.В. Гражданские и торговые кодексы зарубежных стран. Сравнительно-правовой анализ : учеб. пособие / Мурунова А.В. – Н. Новгород : Нижегород. гос. архитектурно-строительный ун-т, 2007. – 83 с.
7. Абраменков М.С. Наследственное право : учебник для магистров [Електронний ресурс] / М.С. Абраменков, П.В. Чугунов ; отв. ред. В.А. Белов. – М. : Юрайт, 2015. – Режим доступу : http://static.ozone.ru/multimedia/book_file/1010700041.pdf
8. Бернгефт Ф. Гражданское право Германии / Ф. Бернгефт, И. Колер. – СПб., 1910. – 425 с.

9. Эннекцерус Л. Курс германского гражданского права. Кн. 1 / Л. Эннекцерус. – М. : Изд-во иностранной лит-ры, 1949. – 379 с.
10. Шапп Я. Система германского гражданского права : учебник / Я. Шапп ; пер. с нем. С.В. Королева. – М. : Междунар. отношения, 2006. – 360 с.
11. Jauernig O. Bürgerliches Gesetzbuch (Komentar). 10. Aufl. 2003.
12. Palandt O. Bürgerliches Gesetzbuch (Komentar). 67. Aufl. 2003.
13. Das Erbrecht. Das Erbrecht umfasst die Gesetzliche Erbfolge und Pflichtteilsrecht [Электронный ресурс] – Режим доступа <http://www.gelbeseiten.de/branchenbuch/erbrecht>
14. Бабкина Е. Наследство в Германии [Электронный ресурс] / Е. Бабкина. – Режим доступа : <http://www.tupa-germania.ru/zhizn/nasledstvo-v-germanii.html#>
15. Цивільний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступ : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
16. Гражданское процессуальное уложение Германии. Вводный закон к Гражданскому процессуальному уложению (Zivilprozessordnung Deutschlands) / пер. с нем. [В. Бергман, введ., сост.]. – М. : Волтерс Клувер, 2006. – 472 с.
17. Притика Ю.Д. Проблеми захисту цивільних прав та інтересів у третейському суді : монографія / Ю.Д. Притика. – К., 2006. – 328 с.
18. Притика Ю.Д. Применение медиации в нотариальной практике Германии: методология и опыт для Украины // Цивилистическая процессуальная мысль : Междунар. сб. науч. статей. – Вып. 2 : Нотариальный процесс / под ред. С.Я. Фурси. – К. : ЦУЛ, 2013. – С. 38-49.
19. BGBl. I S. 960.
20. BGBl. I S. 564.
21. Ярков В.В. Методика и практика формирования нотариальных тарифов в странах Латинского нотариата (на примере Франции и Германии) [Электронный ресурс] / В.В. Ярков, И.Г. Медведев, С.С. Трушников. – Режим доступа : http://www.notiss.ru/usrimg/conclusion_tarif.pdf

Скок Лилия Владимировна

ПОРЯДОК НАСЛЕДОВАНИЯ В ГЕРМАНИИ: НОТАРИАЛЬНОЙ И СУДЕБНЫЙ

В статье раскрыты вопросы компетенции суда и нотариуса по решению правовых вопросов, связанных с наследованием, акцент сделан на процедуре медиации, проводимой нотариусом по наследственным делам в Германии. Сформулировано понятие «порядок наследования» и выделены его виды.

Ключевые слова: наследование, суд, нотариус, компетенция, порядок наследования, медиация.

Skok Lily

THE ORDER OF SUCCESSION IN THE GERMAN NOTARIAL AND LITIGATION

In article questions the competence of the court, and the notary for the Legal issues related to inheritance, emphasis on mediation conducted by a notary probate cases in Germany. Formulated the concept of “inheritance” and highlighted his views.

Key words: inheritance, the court, the notary, the competence, the order of succession, mediation.

Фурса Євген Євгенович

магістр права,

аташе на посаді другого секретаря

Міністерства закордонних справ України

УДК 347.72+347.65

ВЧИНЕННЯ КОНСУЛОМ НОТАРІАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ З ВИДАЧІ СВІДОЦТВА ПРО ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЧАСТКУ У СПІЛЬНОМУ МАЙНІ ПОДРУЖЖЯ В РАЗІ СМЕРТІ ОДНОГО З НИХ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

У статті проаналізовано процедуру вчинення нотаріального провадження з видачі нотаріусом свідоцтва про право власності на частку у спільному майні подружжя в разі смерті одного з них з урахуванням стадій нотаріального процесу, а також вказано на ті проблемні питання, які виникають під час видачі свідоцтва про право власності та які нотаріус має враховувати, вчиняючи таку нотаріальну дію. Внесено пропозиції щодо вдосконалення законодавства.

Ключові слова: нотаріус, свідоцтво, право власності, подружжя, смерть.

Процедура вчинення консулом такої нотаріальної дії, як видача свідоцтва про право власності на частку у спільному майні подружжя в разі смерті одного з них, регламентується пп. 3.11.25-3.11.27 Положення про

порядок учинення нотаріальних дій у дипломатичних представництвах та консульських установах України (далі – Положення) [1].

З метою систематизації процесуальних дій консула та осіб, які беруть участь у вчиненні